

A A R H U S U N I V E R S I T E T

Folketingets Udvalg for Forretningsordenen
v/ Folketingets Formand, Chr. Mejdahl
Folketinget
Christiansborg
1240 København K

INSTITUT FOR
STATSKUNDSKAB

Jørgen Elklit
professor, dr.scient.pol.

Dato: 15. april 2006

Direkte tlf: 8942 1259
E-post: elklit@ps.au.dk
Web: www.ps.au.dk/elklit

Afsenders CVR-nr:
41-82-66-14

Vedr. ref. 05-001851-28

Kære Chr. Mejdahl

Hermed fremsendes i to eksemplarer den *Undersøgelse af virkningerne af at indføre den d'Hondtske metode ved fordelingen af kredsmandater i de ti planlagte storkredse*, som du i brev af 20. marts 2006 på vegne af Udvalget for Forretningsordenen anmodede mig om at gennemføre og færdiggøre inden 1. maj 2006.

Jeg håber, at redegørelsen på rimelig vis belyser de rejste spørgsmål.

Jeg står naturligvis til rådighed for yderligere klargøring eller drøftelser, hvis der skulle være behov for det, idet jeg dog må gøre opmærksom på, at jeg vil være bortrejst til og med 27. april.

Jeg går ud fra, at der ikke vil være noget til hinder for, at jeg efter min hjemkomst lægger undersøgelsen ud på min hjemmeside?

Venlig hilsen

Jørgen Elklit

cc. Indenrigs- og Sundhedsminister Lars Løkke Rasmussen

Institut for Statskundskab
Aarhus Universitet
Bartholins Allé
8000 Århus C
Tlf: 8942 1111
Fax: 8613 9839
E-post: ps@ps.au.dk
Web: www.ps.au.dk

Undersøgelse af virkningerne af at indføre den d'Hondtske metode ved fordelingen af kredsmandater i de ti planlagte storkredse

**af professor, dr.scient.pol. Jørgen Elklit
Institut for Statskundskab ved Aarhus Universitet**

Indholdsfortegnelse:

- 1. Sammenfatning, p. 2**
- 2. Baggrund, p. 4**
- 3. Kommissorium for undersøgelsen, p. 5**
- 4. Den parlamentariske arbejdsgruppes analyser, p. 6**
- 5. Hvad er sandsynligheden for forskellige udfald som følge af den eventuelle indførelse af d'Hondts metode til fordeling af kredsmandater i de planlagte ti storkredse?, p. 9**
 - 5.1. Sandsynligheden for, at et parti, der ikke ville være kommet i Folketinget under den gældende ordning, vil kunne vinde et kredsmandat i en af de ti planlagte storkredse, også selv om d'Hondts metode blev brugt ved kredsmandatfordelingen (spørgsmål 1), p. 10.*
 - 5.2. Sandsynligheden for, at et parti, der fik netop ét kredsmandat i en amts- eller storkreds ved et af valgene 1987-2005, ville kunne miste det, hvis d'Hondts metode blev brugt i de nye storkredse (spørgsmål 2), p. 18*
 - 5.3. Sandsynligheden for, at et parti ved fremtidige valg vil kunne få flere kredsmandater end det antal mandater på landsplan, som partiets stemmetal berettiger til (spørgsmål 3), p. 20*
 - 5.4. Andre emner (spørgsmål 4), p. 24*
- 6. Konklusion, p. 25**
- Litteratur, p. 26**

1. Sammenfatning

I forbindelse med gennemførelsen af Strukturreformen er der behov for også at tilpasse den aktuelle folketingsvalglovs opdeling af landet i landsdele, amts- og storkredse og opstillingskredse til den regionale og kommunale inddeling, der vil være gældende fra 1. januar 2007.

En parlamentarisk arbejdsgruppe har udarbejdet et forslag hertil, som 15. marts 2006 blev tiltrådt af Folketingets Udvalg for Forretningsordenen, jf. Beretning nr. 3. I arbejdsgruppens indstilling indgik et forslag om at få undersøgt, om der vil være særlige problemer forbundet med den overgang fra den modificerede Sainte-Laguë-metode til d'Hondts metode til fordeling af kredsmandaterne, som arbejdsgruppen har inddraget i sine overvejelser. Hensigten med dette forslag skulle være at modvirke den lettere adgang til kredsmandater, som følger af overgangen til valgkredse, der for de flestes vedkommende er noget større end de nuværende amts- og storkredse.

Det er resultaterne af denne undersøgelse, der hermed fremlægges. Undersøgelsens overordnede **konklusion** er, at der ikke kan påvises problemer af nogen betydning ved at skifte til d'Hondts metode ved fordelingen af kredsmandaterne i de planlagte storkredse. Der synes derfor ikke at være grund til bekymring ved eventuelt at skifte tilbage til d'Hondts metode ved fordelingen af kredsmandater i de ti storkredse, der opereres med i det nu fremlagte *Forslag til Lov om ændring af lov om valg til Folketinget* (L 222). Når der her tales om at "skifte tilbage til d'Hondts metode" er forklaringen, at denne metode blev brugt på dette niveau i folketingsvalgsystemet i årene 1920-53.

Det må understreges, at der er tale om en undersøgelse af et afgrænset aspekt af den samlede problemstilling bag lovforslaget. Derfor ses der ikke på hensigtsmæssigheden af de forslag, arbejdsgruppen har lagt frem – og Udvalget for Forretningsordenen tiltrådt – med hensyn til de fem regioners overordnede gruppering i tre landsdele (i folketingsvalglovens forstand), fastlæggelsen af de ti planlagte storkredse – og deres nærmere afgrænsning – eller etableringen af netop 93 opstillingskredse, som i stort omfang modsvarer den kommunale inddeling, der vil træde i kraft 1. januar 2007. Udgangspunktet for den parlamentariske arbejdsgruppes overvejelser var i øvrigt, at andre elementer i det samlede system for valg til Folketinget lå uden for dens mandat.

Forslaget om eventuelt at modvirke de fordelingsmæssige effekter af overgangen fra de nuværende 17 amts- og storkredse til ti storkredse ved at skifte mandatfordelingsmetode *på dette niveau* forekommer umiddelbart at være en oplagt løsning på et ikke helt enkelt problem.

Forklaringen er, at arbejdsgruppens forslag netop ikke rører ved den overordnede – og under alle omstændigheder helt afgørende – fordeling af samtlige 175 mandater, som fortsat skal bygge på den gennemprøvede og i sine virkninger afbalancerede største brøks metode. Netop fordi der ikke røres ved den overordnede fordeling af samtlige 175 mandater, må virkningerne af at ændre på måden, hvorpå de 135 kredsmandater fordeles på det lavere amts- og storkredsniveau, som udgangspunkt antages at være yderst begrænsede, muligvis endda helt fraværende.

Kan der alligevel være utilsigtede bivirkninger ved at skifte metode til fordeling af kredsmandaterne på det underordnede niveau? Det er det spørgsmål, denne undersøgelse søger at besvare, med udgangspunkt i de tre specifikke problemer, som er formuleret i dens kommissorium:

1. Vil partier, der under det nuværende system ikke kom i Folketinget, kunne få et kredsmandat i en af de nye (og gennemgående noget større) storkredse, også *selv om* den d'Hondtske fordelingsmåde (gen-)indføres til brug ved kredsmandatfordelingen?
2. Vil det kunne forekomme, at partier, der ellers havde fået netop ét kredsmandat i en eksisterende amts- eller storkreds, ikke vil få et sådant mandat, hvis den d'Hondtske fordelingsmåde i fremtiden skal anvendes ved denne fordeling?
3. Vil det kunne ske, at et parti – især nok på grund af en regional stemmekoncentration – får flere kredsmandater, end dets samlede stemmetal på landsplan berettiger (og hvor de øvrige partier derfor vil få tilsvarende færre mandater til fordeling mellem sig), hvis man går over til at fordele kredsmandaterne i de ti planlagte storkredse ved hjælp af d'Hondts metode?

Undersøgelsen af *det første spørgsmål* viser, at der ikke kunne identificeres situationer, hvor et parti, som ikke kom i Folketinget under de gældende regler og den gældende kredsinddeling, ville opnå repræsentation under den planlagte nye inddeling, selv om kredsmandaterne *selv ved anvendelse af d'Hondt* bliver nemmere at få fat i, især naturligvis i de større af de planlagte ti storkredse.

Nok så vigtigt er det måske, at der heller ikke har kunnet identificeres situationer, hvor et parti, der ikke havde opnået repræsentation i Folketinget, for alvor var tæt på at vinde et kredsmandat et eller andet sted. Det er ikke det samme som at påstå, at det *aldrig* vil kunne finde sted, men vurderingen her er, at sandsynligheden for, at det vil kunne forekomme under de skitserede omstændigheder, er så beskednen, at det er rimeligt at se bort fra den.

Konklusionen på *det andet spørgsmål* er, at det vil kunne forekomme, at et parti, der under det gældende system har vundet et kredsmandat i en af amts- eller storkredsene, vil kunne risikere ikke at vinde et tilsvarende mandat under anvendelse af d'Hondts fordelingsmåde. Det er ikke forsøgt at beregne sandsynligheden herfor, da det både vil være vanskeligt og kun af teoretisk interesse. Sandsynligheden er dog ganske beskednen, om end større end 0. Problemet i denne forbindelse er imidlertid til at overse, da et mistet kredsmandat i samtlige identificerede tilfælde blev til et nyt tillægsmandat i den samme storkreds, hvilket også måtte forventes.

Konklusionen på *det tredje spørgsmål* er entydigt, at det er endog yderst usandsynligt, at det under de undersøgte omstændigheder igen vil kunne forekomme – som tilfældet var til og med 1947 – at et parti vil kunne opnå flere mandater, end dets stemmetal ville berettige til.

Den samlede konklusion på denne undersøgelse af de sandsynlige virkninger og uforudsete effekter af at skifte tilbage fra den modificerede Sainte-Laguë-metode til den d'Hondtske metode i de planlagte ti storkredse er derfor, at der efter min helt klare overbevisning ikke har kunnet påvises argumenter eller grunde, der skulle betyde, at det må frarådes.

2. Baggrund

Strukturreformen har medført et behov for at tilpasse den nugældende folketingsvalglovs inddeling i landsdele, amts- og storkredse og opstillingskredse til den regionale og kommunale inddeling, som bliver effektiv fra 1. januar 2007.

Indstillingen af 9. marts 2006 fra Folketingets parlamentariske arbejdsgruppe om nye valgkredse som følge af kommunalreformen har – efter at Folketingets Udvalg for Forretningsordenen på sit møde 15. marts 2006 tilsluttede sig indstillingen – dannet grundlag for det *Forslag til Lov om ændring af lov om valg til Folketinget (Ny valgkredsinddeling, spærreregler for kredsmandaternes fordeling m.v. (L 222)*, som Indenrigs- og Sundhedsministeren fremsatte i Folketinget den 5. april 2006, og hvis førstebehandling er fastsat til 20. april 2006.

Den parlamentariske arbejdsgruppe pegede i sin indstilling blandt andet på, at de nye og større valgkredse (uden for Bornholm) ville betyde, at det ville blive nemmere end under den nuværende inddeling i amts- og storkredse at opnå et kredsmandat, hvorved adgangen til Folketinget måtte formodes at blive nemmere såvel for de små politiske partier som for kandidater uden for partierne. Det bemærkes i øvrigt, at ikke kun Bornholms, men også Fyns Storkreds i fremtiden såvel geografisk som med hensyn til antal kredsmandater vil være helt identisk med sin forgænger (Fyns Amtskreds), jf. nedenfor.

Da en væsentlig præmis for arbejdsgruppens arbejde var, at det hverken skulle blive nemmere eller sværere at komme i Folketinget end under den nuværende kredsinddeling, inddrog arbejdsgruppen i sit arbejde den tanke at ændre på betingelserne for opnåelse af kredsmandater (og dermed indirekte også for deltagelse i fordelingen af tillægsmandater).

I denne forbindelse opstillede arbejdsgruppen to modeller, der begge skulle kunne sikre, at det med den nye storkredsinddeling hverken ville blive lettere eller sværere end nu at komme i Folketinget. Udgangspunktet er i begge tilfælde, at den nemmere adgang til kredsmandater, som under alle omstændigheder følger af etableringen af større valgkredse, på en eller anden måde må imødegås.

Den første af de to modeller udnytter det velkendte forhold, at den d'Hondtske fordelingsmetode tendentielt er til fordel for de store partier. Derfor vil en genindførelse¹ af denne metode til fordeling af kredsmandaterne betyde, at det bliver lidt sværere for de små og mindre partier at opnå et kredsmandat, hvilket formodes at kunne modvirke betydningen af de større valgkredse.

Ved den anden model er tanken, at adgangen til at deltage i fordelingen af *kredsmandater* skal forudsætte

- 1) at det drejer sig om et kredsmandat, der ikke er tildelt med et lavere nummer end kredsmandat nr. 15 i en storkreds. Da kun tre af de ti planlagte storkredse (Sjællands, Sydjylland og Østjyllands Storkredse) er tillagt mere end 15 kredsmandater ved fordelingen ud fra de aktuelle folke- og vælgertal, er det også kun i relation til disse tre storkredse, at denne begrænsning vil være relevant, eller

¹ Den d'Hondtske fordelingsmetode blev brugt ved fordelingen af kredsmandaterne i amts- og storkredse til og med folketingsvalget i april 1953. For en analyse af baggrunden for indførelsen af den modificerede Sainte-Laguë-metode og konsekvenserne heraf henvises til Elklit, 1999.

- 2) at partiet inden for to af de tre landsdele har opnået mindst lige så mange stemmer som det gennemsnitlige antal gyldige stemmer, der i landsdelen er afgivet pr. kredsmandat, eller
- 3) at partiet på landsplan har opnået mindst 2 pct. af det samlede antal afgivne, gyldige stemmer.

Punkterne 2) og 3) er naturligvis identiske med to af den gældende spærreregels alternative krav, og tanken med pkt. 1 er altså at sikre, at partier, der eventuelt ville få mulighed for at få adgang til tillægsmandatfordelingen alene via et særlig billigt kredsmandat i en af de tre største storkredse, kun skulle have den mulighed, hvis de i øvrigt havde klaret i det mindste et af den gældende spærreregels to andre krav.

I første omgang har arbejdsgruppen i sin indstilling lagt sig fast på den anden af de to modeller, idet arbejdsgruppen dog samtidigt har indstillet, at der skulle gennemføres en ekspertundersøgelse af de forventelige virkninger af den første models genindførelse af d'Hondts metode til fordeling af kredsmandaterne i de foreslåede ti storkredse. Hensigten hermed har været, at der på denne måde forhåbentligt ville kunne fremskaffes et beslutningsgrundlag for under selve lovgivningsprocessen at træffe det endelige valg mellem de to modeller.

Folketingets Udvalg for Forretningsordenen har fulgt denne indstilling og har derfor anmodet mig om at foretage en sådan undersøgelse. De centrale dele af kommissoriet for denne undersøgelse gengives i det følgende:

3. Kommissorium for undersøgelsen

Efter en præsentation af baggrunden for arbejdet med at få tilpasset folketingsvalgloven til den kommende regionale og kommunale inddeling hedder det:

”... For at få belyst mulige konsekvenser ved fremtidige valg ved anvendelse af den af den parlamentariske arbejdsgruppe foreslåede nye valgkredsinddeling ved eventuel overgang til anvendelse af d'Hondts metode ved fordeling af kredsmandater mellem partierne og kandidater uden for partierne anmoder Udvalget for Forretningsordenen herved professor, dr.scient.pol. Jørgen Elklit, Institut for Statskundskab, Aarhus Universitet, om at udarbejde en redegørelse om dette spørgsmål.

Den nuværende fordeling af de 175 folketingsmandater på 135 kredsmandater og 40 tillægsmandater og de gældende regler for den stedlige fordeling af kreds- og tillægsmandater for mandatfordelingen i øvrigt skal lægges til grund for redegørelsen.

I redegørelsen ønskes følgende emner belyst:

- 1) Sandsynligheden for, at et parti ved fremtidige valg med en given geografisk koncentration af stemmerne, som ikke ville have opnået repræsentation i Folketinget ved den gældende valgkredsinddeling og ved den gældende mandatfordelingsmetode (modificeret Sainte-Laguë), kunne have opnået et kredsmandat ved den af den parlamentariske arbejdsgruppe foreslåede valgkredsinddeling med 10 storkredse uanset overgang til d'Hondts metode.

2) Sandsynligheden for, at det vil kunne forekomme, at et parti, der i en del af landet, hvor der med den nye valgkredsinddeling ikke sker tilsvarende forøgelser af storkredsens størrelse som på landsplan, som følge af overgangen til d'Hondts metode fremover ikke vil opnå et kredsmandat i den nye storkreds, selv om partiet ville have fået kredsmandat i storkredsen under den gældende valgkredsinddeling og ved den gældende mandatfordelingsmetode.

3) Sandsynligheden for, at der ved fremtidige valg opstår situationer, hvor det største parti får flere kredsmandater end det antal mandater på landsplan, partiet ifølge sit stemmetal er berettiget til.

4) Andre emner, som Jørgen Elklit måtte finde det hensigtsmæssigt at belyse.

I redegørelsen vil kunne inddrages konsekvenserne af anvendelse af d'Hondts metode ved folketingsvalg forud for 1987.

Jørgen Elklits redegørelse skal afgives til Udvalget for Forretningsordenen inden den 1. maj 2006....”

4. Den parlamentariske arbejdsgruppens analyser

Som det fremgår af kommissoriet, omfatter den stillede opgave ikke en vurdering af de fremlagte forslag til inddeling i henholdsvis landsdele, storkredse og opstillingskredse, hvilket derfor ikke vil blive berørt i det følgende.

Det er hensigtsmæssigt, at arbejdsgruppen som grundlag for sine overvejelser har fået udregnet, hvorledes udfaldet af de seneste syv folketingsvalg ville have været, hvis den foreslåede geografiske inddeling havde været anvendt, og hvis partierne i øvrigt havde fået det samme antal stemmer, som de faktisk gjorde ved hvert enkelt af disse valg. Denne forudsætning er dog ikke helt realistisk, da det ikke kan udelukkes, at ændringer i rammerne for valgenes afholdelse vil kunne påvirke resultaterne – i hvert fald marginalt – men på den anden side er det en anerkendt fremgangsmåde. Den er i øvrigt særlig hensigtsmæssig i denne sammenhæng på grund af det noget forskellige antal partier, der stillede op ved disse valg, og på grund af de noget forskellige udfald for forskellige typer af partier, som man har set ved valgene i denne periode.

Arbejdsgruppens gennemregning er sket såvel med benyttelse af den (nuværende) modificerede Sainte-Laguës fordelingsregel som med benyttelse af den d'Hondtske. Tabel 1 og 2 nedenfor sammenfatter resultaterne af arbejdsgruppens udregninger i form af en oversigt over de ændringer, der ved hvert af de syv folketingsvalg ville være forekommet i fordelingen af henholdsvis kreds- og tillægsmandater for hvert af de opstillede partier. Tabel 1 viser således for hvert af de ved hvert af valgene opstillede partier (og kandidater uden for partierne, UP), hvilke afvigelser i forhold til det faktiske antal vundne kreds- og tillægsmandater partiet ville have oplevet, hvis valget i stedet var blevet afviklet inden for de ti planlagte storkredse. Da det samlede antal kredsmandater og tillægsmandater ikke ændres, skal afvigelserne i hver af kolonnerne summere til 0, hvilket også er tilfældet. Tabel 1 viser situationen, når udregningerne gennemføres med brug af den modificerede Sainte-Laguë-metode, medens Tabel 2 viser, hvorledes billedet bliver, hvis d'Hondts metode anvendes.

Man skal specielt være opmærksom på, at der er tale om *nettoopgørelser*, dvs. det antal kredsmandater, et parti har fået, er anført som uændret, hvis partiet har mistet det samme antal kredsmandater rundt omkring i landet, som det har vundet andre steder på grund af størrelsen på de nye storkredse.

Dette fænomen gør sig for eksempel gældende for SF i 2005, hvor man ved anvendelse af d'Hondts metode (altså tabel 2) ikke ville have fået et kredsmandat i Fyns Amtskreds (som man ellers havde under det gamle system). Imidlertid fik partiet et kredsmandat et andet sted, og da der tilsvarende blev byttet om på to tillægsmandater, står såvel SF's samlede mandattal som fordelingen af partiets kreds- og tillægsmandater i 2005 i tabel 2 som helt uændret. Det er også korrekt, men der gemmer sig flere sådanne mandatforskydninger under tabellen, som imidlertid ikke kommer frem, fordi det som sagt er netto- og ikke bruttotal, der vises. Anderledes kan det dog vanskeligt være på grund af de planlagte omlægninger af de 17 amts- og storkredse til ti storkredse; derfor er det også kun i forbindelse med den uændrede fynske valgkreds, at fænomenet kan identificeres helt præcist.

Tabel 1. Ændringer i fordelingen af kreds- og tillægsmandater ved folketingsvalgene 1987-2005. Den nuværende metode (dvs. den modificerede Sainte-Laguë-metode) brugt ved fordelingen af kredsmandater i de ti foreslåede storkredse

Parti	FV 1987			FV 1988			FV 1990			FV 1994			FV 1998			FV 2001			FV 2005		
	I alt	KM	TM	I alt	KM	TM	I alt	KM	TM	I alt	KM	TM	I alt	KM	TM	I alt	KM	TM	I alt	KM	TM
A	-1	-4	+3	-	-4	+4	-1	-4	+3	-	-8	+8	-	-5	+5	-	-6	+6	-	-3	+3
B	-	5	-5	-	+6	-6	-1	-	-1	-	+3	-3	-	+2	-2	-	+2	-2	-	+2	-2
C	-	-7	+7	-	-6	+6	-1	-2	-2	-	+2	-2	-	+1	-1	-	+2	-2	-	-	-
CD	-	+4	-4	-	+4	-4	-	+5	-5	-	-	-	-	+2	-2	-	-	-	-	-	-
DR	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
SF	-1	-2	+1	-	+2	-2	-	-1	+1	-	+2	-2	-	+2	-2	-	+3	-3	-	+3	-3
Grøn	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hum	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Int	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
DKP	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
M-L	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
FK	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Min.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
DF	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+1	-1	-	+1	-1	-	-	-
KrF	-	+1	-1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+1	-1	-	-	-
DemF	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
V	-	-2	+2	-	-3	+3	-	-3	+3	-	-3	+3	-	-4	+4	-	-4	+4	-	-2	+2
Y	+2	+1	+1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Z	-	+4	-4	-	+1	-1	-	+1	-1	-	+3	-3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ø	-	-	-	-	-	-	+3	+1	+2	-	+1	-1	-	+1	-1	-	+1	-1	-	-	-
UP	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
I alt	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Note: Blanke felter betyder, at partiet ikke stillede op ved det pågældende folketingsvalg

I øvrigt bemærkes, at der ved de stedlige mandatfordelingsberegninger tilbage i tiden ikke har kunnet tages hensyn til de historisk lidt anderledes folketal, der desværre ikke foreligger opgjort på afstemningsområder, som ellers har været byggeklodserne i det store arbejde, der har ligget bag arbejdsgruppens simulationer på baggrund af stemmetallene 1987-2005. Det betyder, at der i nogle tilfælde burde have været et kredsmandat – eller to – mere eller mindre i nogle af storkredsene, men

det forekommer rimeligt at antage, at betydningen heraf for det samlede billede er yderst beskeden – og det ville sandsynligvis ikke have været indsatsen værd at forsøge at reparere på denne detalje.²

De to grå markeringer i tabel 1 viser for folketingsvalgene henholdsvis i 1987 og 1990, at den foreslåede inddeling i storkredse *med de daværende stemmefordelinger* ville have betydet, at Venstresocialisterne i 1987 og Enhedslisten i 1990 ville have opnået et kredsmandat (i begge tilfælde i den nye Københavns Storkreds), og at de to partier derfor også ville have fået adgang til tillægsmandatfordelingen. De to, henholdsvis tre mandater de to partier i alt ville have fået ved de to valg, ville naturligvis være gået fra to, henholdsvis tre af de øvrige partier, som derfor hver ville have fået et mandat mindre, således som det fremgår af tabellen.

Tabel 2. Ændringer i fordelingen af kreds- og tillægsmandater ved folketingsvalgene 1987-2005. D'Hondts metode ved fordelingen af kredsmandater i de ti foreslåede storkredse

Parti	FV 1987			FV 1988			FV 1990			FV 1994			FV 1998			FV 2001			FV 2005		
	I alt	KM	TM	I alt	KM	TM	I alt	KM	TM	I alt	KM	TM	I alt	KM	TM	I alt	KM	TM	I alt	KM	TM
A	-	+2	-2	-	+2	-2	-	+2	-2	-	-3	+3	-	+1	-1	-	-4	+4	-	+1	-1
B	-	+3	-3	-	+3	-3	-	-1	+1	-	+1	-1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
C	-	-5	+5	-	-5	+5	-	-	-	-	+2	-2	-	-	-	-	+1	-1	-	-	-
CD	-	+2	-2	-	+1	-1	-	+2	-2	-	-1	+1	-	-1	+1	-	-	-	-	-1	+1
DR	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
SF	-	-3	+3	-	+2	-2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+2	-2	-	-	-
Grøn	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hum	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Int	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
DKP	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
M-L	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
FK	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Min.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
DF	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-1	+1	-	-1	+1	-	+1	-1
KrF	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
DemF	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
V	-	-1	+1	-	-4	+4	-	-2	+2	-	-1	+1	-	-	-	-	+1	-1	-	-1	+1
Y	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Z	-	+2	-2	-	+1	-1	-	-1	+1	-	+1	-1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ø	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+1	-1	-	+1	-1	-	+1	-1	-	-	-
UP	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
I alt	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Note: Blanke felter betyder, at partiet ikke stillede op ved det pågældende folketingsvalg

En sammenligning af tabellerne 1 og 2 viser – helt som man måtte forvente – at det ved brug af den modificerede Sainte-Laguë-metode i større valgkredse bliver nemmere for de mindre partier at vinde (kreds-)mandater, hvorfor det gennemgående mønster er, at de store partier mister kredsmandater i tabel 1, medens de små og mindre partier vinder flere af den slags mandater end under den aktuelle kredsinddeling. Da den overordnede mandatfordeling ikke ændres (bortset fra det omtalte fænomen med Venstresocialisterne i 1987 og Enhedslisten i 1990), udlignes disse

² Som det fremgår af teksten nedenfor, er der i forbindelse med denne undersøgelse yderligere blevet foretaget en mandataberegning med udgangspunkt i stemmetallene ved folketingsvalget i 1979. Her begynder forskellene i antal kredsmandater (ikke mindst i den planlagte Københavns Storkreds) at blive så store på grund af befolkningsforskydninger i det mellemliggende kvarte århundrede, at det bliver problematisk fortsat blot at bruge 2005-folketallene som udgangspunkt for kredsmandatallokeringen. DKP ville således have fået et kredsmandat i 1979 i den nu planlagte københavnske storkreds, hvis den altså havde eksisteret dengang, hvilket ville være fremgået, hvis de dagældende folketal var blevet anvendt ved den stedlige mandatfordeling.